

17. Neus-Keel-Oren

- 17.1. Middelen voor gebruik in het oor
- 17.2. Ziekte van Ménière
- 17.3. Rhinitis en sinusitis
- 17.4. Orofaryngeale aandoeningen

17.1. Middelen voor gebruik in het oor

In dit hoofdstuk worden besproken:

- associaties van een corticosteroïd en een antibioticum
- cerumen-oplossende preparaten
- lokale anesthetica
- diverse associaties.

Bepaalde anti-infectieuze druppels voor oftalmologisch gebruik (ciprofloxacine en de associaties chlooramfenicol + dexamethason (zie 16.2.4), en bacitracine + neomycine (zie 16.1.2.)) worden ook gebruikt in het oor. Hieronder worden de preparaten vermeld die uitsluitend in het oor worden gedruppeld.

Plaatsbepaling

- Bij otitis externa is de werkzaamheid van de behandelingen weinig onderbouwd. In sommige bronnen wordt het volgende geadviseerd [zie *Folia september 2017*]:
  - Prioritair, pijnstilling en reinigen, droog houden en ontzwellen van de gehoorgang (door een zorgverlener).
  - Bij sterke zwelling van de gehoorgang kan ontzwellen gebeuren met een oortampon of lintgaas gedrenkt in een oplossing met azijnzuur + hydrocortison. Het gaasje moet constant doordrenkt blijven met het product (maximaal 48 uur).
  - Bij intact trommelvlies worden oordruppels (of oogdruppels) met een chinolon gebruikt (zie 16.1.2.2.).
  - Bij trommelvliesperforatie, worden oordruppels met een chinolon gebruikt.
  - Bij otitis externa die slecht geneest of bij recidiverende otitis externa dient gedacht te worden aan een schimmelinfectie. Aandacht voor factoren die schimmelinfectie veroorzaken (herhaaldelijk verblijf in het water, eczeem van de uitwendige gehoorgang, krabben) is belangrijk om recidieven te vermijden.
  - Systemische antiotocabehandeling is aangewezen bij niet aanslaan van de lokale therapie en bij patiënten met diabetes of immunosuppressie.
- Bij acute infecties van het middenoor hebben oordruppels geen zin.
- **Voornaamste indicaties in de ambulante praktijk (BAPCOC 2019)**
  - Een loopoor bij trommelvliesbuisjes stopt meestal zonder behandeling. Lokale antibiotica (selectie: ciprofloxacine oordruppels: zie 16.1.2.) kunnen de duur van het loopoor verkorten in vergelijking met afwachtend beleid of orale antibiotica.
- Oordruppels met een lokaal anestheticum hebben hoogstens een kort symptomatisch effect en zijn gecontra-indiceerd bij perforatie van het trommelvlies.
- Een aantal van de associaties heeft een ongunstige risico-batenverhouding (*Dosering -*).

Contra-indicaties

- Bij perforatie van het trommelvlies zijn lokale anesthetica, neomycine en polymyxine B gecontra-indiceerd wegens risico van irreversibele perceptiedoofheid.

Ongewenste effecten

- Neomycine, sulfamidenen (en cerumen-oplossende druppels): allergische reacties.

- Lokale anesthetica, neomycine en polymyxine B: ototoxiciteit en evenwichtsstoornissen bij geperforeerd trommelvlies.
- Bij langdurig gebruik van corticosteroiden in het oor: atrofie en perforatie van het trommelvlies, microbiële proliferatie.

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik geen negatief effect op de zwangerschap, de borstvoeding of het kind verwacht.

Bijzondere voorzorgen

- Bij geperforeerd trommelvlies dient men de mogelijke toxiciteit voor de cochlea door antibiotica af te wegen tegen de mogelijke winst.
- Men vermijdt zoveel mogelijk lokaal gebruik van antibiotica die ook langs algemene weg worden gebruikt, gezien lokaal gebruik aanleiding kan geven tot overgevoeligheidsreacties bij een later algemeen gebruik, en tot ontwikkelen van resistentie.
- Oordruppels met antibiotica niet langer dan één week gebruiken wegens het risico van soms hardnekkige schimmelinfecties.

Interacties

- Lidocaïne is een substraat van CYP1A2 (zie Tabel 1c. in Inl.6.3.).

17.1.1. Corticosteroiden + antibiotica

POLYDEXA (Therabel)

dexamethason, natriummetasulfobenzoaat 1 mg / 1 ml

neomycine, sulfaat 6.500 IE / 1 ml

polymyxine B, sulfaat 10.000 IE / 1 ml

auric. druppels oploss.

10 ml R/ 5,52 €

Posol. -- (af te raden geneesmiddel)

17.1.2. Cerumen-oplossende preparaten

CERULYX (Bausch & Lomb)

xylol

auric. druppels oploss.

10 ml 455 mg / 10 ml 8,47 €

17.1.3. Lokale anesthetica

OTIPAX (Biocodex)

lidocaïne, hydrochloride

auric. druppels oploss.

16 g 10 mg / 1 g R/ 5,85 €

17.1.4. Combinatiepreparaten

PANOTILE (Zambon)

fludrocortison, acetaat 1 mg / 1 ml
lidocaïne, hydrochloride 40 mg / 1 ml
neomycine, sulfaat 7.500 IE / 1 ml
polymyxine B, sulfaat 10.000 IE / 1 ml
auric. druppels oploss.

10 ml R/ 5,95 €

Posol. -- (af te raden geneesmiddel)

17.2. Ziekte van Ménière, vertigo en reisziekte

17.2.1. Ziekte van Ménière

Het gaat om betahistine.

Plaatsbepaling

- De plaats van medicatie in de aanpak van de ziekte van Ménière is zeer beperkt.
  - Bij nausea en braken door ziekte van Ménière kunnen de klassieke anti-emetica gebruikt worden (zie 3.4.).
  - Acetazolamide (zie 1.4.3.) wordt daarbij soms *off-label* gebruikt.
  - Betahistine heeft geen plaats bij de profylaxe van vertigo-aanvallen bij patiënten met de ziekte van Ménière. Bovendien hebben klinische studies geen winst aangetoond op tinnitus, gehoorverlies en levenskwaliteit.
- Het gebruik van betahistine bij duizeligheid buiten het kader van de ziekte van Ménière is evenmin op evidentie gebaseerd.

Contra-indicaties

- Feochromocytoom.

Ongewenste effecten

- Hoofdpijn, gastro-intestinale stoornissen (in te nemen bij de maaltijd), rash, jeuk.

Zwangerschap en borstvoeding

- Betahistine: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van dit product tijdens de zwangerschap en de borstvoeding (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Betahistine

Posol.
– (af te raden geneesmiddel)

BETAHISTINE EG (EG)
betahistine, dihydrochloride
tabl.

100 x 8 mg R/ c 9,74 €

tabl. (deelb. kwantit.)

42 x 16 mg R/ c 9,79 €

84 x 16 mg R/ c 12,02 €

30 x 24 mg R/ c 9,16 €

100 x 24 mg R/ c 16,29 €

BETAHISTINE SANDOZ (Sandoz)
betahistine, dihydrochloride

tabl. (deelb. kwantit.)

84 x 16 mg R/ c 11,26 €

BETAHISTINE TEVA (Teva)
betahistine, dihydrochloride
tabl. (deelb. niet kwantit.)

100 x 8 mg R/ c Ⓢ 9,32 €
100 x 16 mg R/ c Ⓢ 14,88 €

BETAHISTINE VIATRIS (Viatris)

betahistine, dihydrochloride
tabl.

100 x 8 mg R/ c Ⓢ 9,32 €
84 x 16 mg R/ c Ⓢ 11,26 €

tabl. (deelb. niet kwantit.)

20 x 24 mg R/ c Ⓢ 8,02 €
60 x 24 mg R/ c Ⓢ 13,95 €
100 x 24 mg R/ c Ⓢ 16,43 €

BETASERC (Viatris)

betahistine, dihydrochloride
tabl.

100 x 8 mg R/ c Ⓢ 9,67 €

tabl. (deelb. kwantit.)

42 x 16 mg R/ c Ⓢ 9,91 €
84 x 16 mg R/ c Ⓢ 11,93 €

17.2.2. Vertigo (draaiduizeligheid)

Plaatsbepaling

- Cinnarizine (zie 1.10.) en flunarizine (zie 10.9.2.1.) hebben eigenschappen van calciumantagonisten en sederende H-antihistaminica; ze worden soms, op basis van beperkte evidentie, voorgesteld bij vertigo bij volwassenen. Het mogelijke voordeel moet worden afgewogen tegen de eventuele ongewenste effecten. bv. sedatie, extrapiramidale symptomen, depressieve gevoelens.
- Betahistine heeft geen bewezen effect bij draaiduizeligheid.

Contra-indicaties

- Cinnarizine + dimenhydrinaat: ernstige nierinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- Cinnarizine + dimenhydrinaat: slaperigheid, hoofdpijn, droge mond, buikpijn; zelden extrapiramidale symptomen soms geassocieerd met depressieve gevoelens.

Zwangerschap en borstvoeding

- Cinnarizine + dimenhydrinaat: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van dit preparaat tijdens de zwangerschap en de borstvoeding (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Cinnarizine + dimenhydrinaat

Posol.

1 tablet 3 x p.d. gedurende max. 4 weken

ARLEVERTAN (Kela)

cinnarizine 20 mg

dimenhydrinaat 40 mg

tabl.

20 R/ 12,34 €

50 R/ 26,84 €

17.2.3. Reiziekte

- Ter preventie van bewegingsziekte (reiziekte) kan medicatie overwogen worden mits afwegen van de voor- en nadelen (vooral in verband met sederende en anticholinerge effecten) [zie Folia mei 2019].
  - Sederende H-antihistaminica met een anti-emetisch effect [zie 12.4.1.] toegediend ½ tot 1 uur vóór het vertrek; o.a. meclozine, difenhydramine en dimenhydrinaat werden gebruikt in studies. Bij langdurende reizen kan na enkele uren een tweede dosis overwogen worden.
  - Met cinnarizine [zie 1.10.], een piperazinederivaat met H-antihistaminerge eigenschappen, zijn eveneens studies bij bewegingsziekte.
  - Domperidon en metoclopramide [zie 3.4.1.] zijn niet doeltreffend.
- Gember (poeder) (niet als geneesmiddel beschikbaar in België) wordt soms voorgesteld bij reiziekte, maar de studies zijn van geringe kwaliteit en geven geen eenduidige resultaten.

17.3. Rinitis en sinusitis

In dit hoofdstuk worden orale middelen, nasale middelen en middelen voor inhalatie besproken.

Sommige monoklonale antilichamen worden gebruikt voor bepaalde ernstige vormen van rinosinusitis. Dupilumab wordt besproken bij 12.3.2.2.2., mepolizumab bij 12.3.2.2.3. en omalizumab bij 12.4.3..

17.3.1. Orale middelen

Worden hier besproken :

- orale vasoconstrictoren
- associaties van een orale vasoconstrictor + een H-antihistaminicum
- diverse geneesmiddelen

Orale H-antihistaminica in enkelvoudige preparaten worden besproken in 12.4.1..

Plaatsbepaling

- *Zie Folia oktober 2013.*
- De risico-batenverhouding van systemische vasoconstrictoren is ongunstig. Over hun doeltreffendheid bestaat geen eensgezindheid. Vooral bij kinderen en ouderen is grote voorzichtigheid met deze preparaten aangewezen gezien het hogere risico van ongewenste effecten; bij kinderen jonger dan 12 jaar zijn deze middelen gecontra-indiceerd.
- Sommige preparaten bevatten naast een vasoconstrictor ook een H-antihistaminicum of paracetamol. Dit is niet zinvol. Er is geen meerwaarde wat betreft de werkzaamheid en men moet rekening houden met de ongewenste effecten van de verschillende bestanddelen.
- H-antihistaminica, al dan niet in associatiepreparaten, hebben alleen zin bij allergische aandoeningen.
- Dupilumab, een monoklonaal antilichaam gericht tegen de interleukine-4 receptor, is geïndiceerd als aanvullende therapie bij intranasale corticosteroiden voor de behandeling van volwassenen met ernstige chronische rinosinusitis met neuspoliepen voor wie behandeling met systemische corticosteroiden en/of chirurgie geen adequate ziektecontrole biedt (*zie 12.3.2.2.*).

Contra-indicaties

- Kinderen jonger dan 12 jaar.
- Hartritmestoornissen, coronairlijden, antecedenten van cerebrovasculaire aandoeningen en ernstige hypertensie.
- Hyperthyreoïdie.
- Personen die MAO-inhibitoren gebruiken of in de afgelopen 14 dagen hebben ingenomen.
- Voor sommige specialiteiten wordt ernstige nierinsufficiëntie vermeld in de rubriek "Contra-indicaties" van de SKP.

Ongewenste effecten

- Vasoconstrictoren: zelfs bij therapeutische doses ernstige systemische ongewenste effecten zoals hypertensie, aritmieën, convulsies, psychose en hallucinaties, urineretentie, ischemische optische neuropathie, zelden hartinfarct, CVA en ischemische colitis.
- H-antihistaminica: o.a. slaperigheid (*zie 12.4.1.*).

Zwangerschap en borstvoeding

- Vasoconstrictoren: vermindering van de utero-placentaire bloedvoorziening; prikkelbaarheid en tachycardie bij de foetus.
- **Pseudo-efedrine: af te raden tijdens de zwangerschap omwille van vermoeden van teratogeniteit (buikwanddefecten met hernatie).**

Interacties

- Verhoogd risico van tachycardie en hypertensie door sympathicomimetica bij associëren met een MAO-inhibitor of een tricyclisch antidepressivum.
- Associaties die paracetamol bevatten: risico van paracetamolintoxicatie wanneer de patiënt zich niet bewust is van de aanwezigheid van paracetamol in het preparaat en dit combineert met een maximale dosis paracetamol.

- Chloorfenamine is een substraat van CYP3A4 (zie Tabel Ic. in Inl.6.3).

Bijzondere voorzorgen

- Gezien het risico van ischemische optische neuropathie dient de behandeling met pseudo-efedrine te worden stopgezet als er sprake is van verlies of vermindering van het gezichtsvermogen of scotomen.

17.3.1.1. Orale vasoconstrictoren

Pseudo-efedrine

Posol.

– (af te raden geneesmiddel)

VASOCEDINE PSEUDOEPHEDRINE (Qualiphar)

pseudo-efedrine, hydrochloride

filmomh. tabl.

6 x 60 mg 3,62 €

30 x 60 mg 11,21 €

17.3.1.2. Orale vasoconstrictor + H-antihistaminicum

Posol.

– (af te raden geneesmiddel)

AERINAZE (Organon)

pseudo-efedrine, sulfaat 120 mg

desloratadine 2,5 mg

tabl. geregul. afgifte

10 R/ 5,70 €

pseudo-efedrine, hydrochloride 120 mg

cetirizine, dihydrochloride 5 mg

tabl. verl. afgifte

14 7,96 €

(parallelinvoer)

7 9,86 €

RHINATHIOL ANTIRHINITIS (Opella)

fenylefrine, hydrochloride 10 mg

chloorfenamine, maleaat 4 mg

tabl. (deelb. niet kwantit.)

40 8,47 €

CIRRUS (UCB)

pseudo-efedrine, hydrochloride 120 mg

cetirizine, dihydrochloride 5 mg

tabl. verl. afgifte

14 7,95 €

CLARINASE (Bayer)

pseudo-efedrine, sulfaat 120 mg

loratadine 5 mg

tabl. verl. afgifte Repetabs

14 9,21 €

pseudo-efedrine, sulfaat 240 mg

loratadine 10 mg

tabl. verl. afgifte Once Daily

RHINOSINUTAB (Johnson & Johnson

Consumer)

pseudo-efedrine, hydrochloride 120 mg

cetirizine, dihydrochloride 5 mg

tabl. verl. afgifte

14 8,40 €

CIRRUS (Impexco)

17.3.1.3. Diverse orale middelen bij rinitis

Een aantal van deze middelen heeft een ongunstige risico-batenverhouding (Dosering --); bij de andere middelen wordt geen dosering gegeven aangezien ze geen onderbouwde plaats hebben.

ANTICOLD (Tilman)

Echinacea purpurea [sap]

filmomh. tabl.

20 x 180 mg 11,90 €

Echinacea purpurea [sap]

oploss. (conc.)

50 ml 0,8 g / 1 g 9,35 €

KALOBAN (Schwabe)

Pelargonium sidoides [droog extract,

EPs7630]

omh. tabl.

21 x 20 mg 12,50 €

42 x 20 mg 23,90 €

63 x 20 mg 28,19 €

ECHINACIN LIQUIDUM (Viatris)

Pelargonium sidoides [vloeibaar
extract, EPs7630]
druppels oploss.

20 ml 0,82 g / 1 ml 9,62 €

siroop oploss.

100 ml 13,33 mg / 5 ml 9,62 €

PARASINEG (EG)

paracetamol 500 mg
pseudo-efedrine, hydrochloride 30 mg
tabl.

30 13,10 €

Posol. -- (af te raden geneesmiddel)

RHINOFEBRYL (Melisana)

chloorfenamine, maleaat 3,2 mg

paracetamol 240 mg
harde caps.

30 7,78 €

Posol. -- (af te raden geneesmiddel)

**SINUPHENE (Johnson & Johnson
Consumer)**

ibuprofen 200 mg
pseudo-efedrine, hydrochloride 30 mg
filmomh. tabl.

24 R/ 11,15 €

**SINUTAB (Johnson & Johnson
Consumer)**

paracetamol 500 mg

pseudo-efedrine, hydrochloride 30 mg
tabl.

15 7,55 €

paracetamol 500 mg
pseudo-efedrine, hydrochloride 60 mg
tabl. Forte

20 9,83 €

Posol. -- (af te raden geneesmiddel)

THERAFIXX-CAPITANASAL (Haleon)

paracetamol 500 mg
pseudo-efedrine, hydrochloride 60 mg
oploss. (pdr., zakjes)

14 9,99 €

Posol. -- (af te raden geneesmiddel)

17.3.2. Nasale middelen

Worden hier besproken :

- zoutoplossingen
- nasale vasoconstrictoren
- nasale middelen bij allergische rhinitis
- varia.

17.3.2.1. Zoutoplossingen

Het gaat om isotone natriumchloride-oplossingen voor het spoelen van de neus. Er zijn geen zoutoplossingen meer geregistreerd als geneesmiddel in België.

Plaatsbepaling

- Zeker bij jonge kinderen is indruppelen of spoelen van de neus met een isotone ("fysiologische") zoutoplossing te verkiezen boven een vasoconstrictor omdat het geen ongewenste effecten heeft.

De specialiteit **Physiorhine**® is niet meer op de markt sinds juni 2016.

17.3.2.2. Nasale vasoconstrictoren

Plaatsbepaling

- Zie *Folia maart 2013 en Folia oktober 2013*.
- Deze middelen hebben slechts een beperkte plaats in de aanpak van rhinitis; ze mogen maximaal 5 dagen gebruikt worden.

Contra-indicaties

- Zie *Folia maart 2013*
- Kinderen jonger dan 12 jaar: niet-pediatrie sprays en neusdruppels die vasoconstrictoren bevatten.
- Kinderen jonger dan 7 jaar: alle neuspreparaten op basis van efedrine, fenylefrine, nafazoline en tramazoline.

Ongewenste effecten

- *Rebound* neuscongestie, medicamenteuze rhinitis en soms atrofie van het neusslijmvlies (zie rubriek "Bijzondere voorzorgen").

- Systemische effecten (hypertensie, centrale effecten zoals excitatie tot convulsies), vooral bij kinderen.

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik geen negatief effect op de zwangerschap, de borstvoeding of het kind verwacht.
- Hooggedoseerde vasoconstrictor: verminderde utero-placentaire bloedvoorziening, tachycardie en prikkelbaarheid bij de foetus.
- Nafazoline en oxymetazoline: bij langdurig en overmatig gebruik is vroegtijdige vernauwing van de ductus arteriosus gemeld.

Bijzondere voorzorgen

- Deze preparaten mogen niet te frequent (maximaal 4 maal daags) en vooral niet langdurig (maximaal 5 dagen) gebruikt worden: *rebound* neuscongestie bij het stoppen van de behandeling zet de patiënt aan tot het blijven gebruiken van het geneesmiddel, met uiteindelijk *rhinitis medicamentosa*.

Nafazoline

VASOCELINE NAPHAZOLINE (Qualiphar)

nafazoline, nitraat

nas. spray oplossing.

15 ml 1 mg / 1 ml 9,95 €

Oxymetazoline

NESIVINE (Procter & Gamble)

oxymetazoline, hydrochloride

nas. druppels oplossing. Sine Conservans Baby

5 ml 0,1 mg / 1 ml 8,65 €

nas. spray oplossing. Sine Conservans Pediatrie

10 ml 0,25 mg / 1 ml 8,65 €

nas. spray oplossing.

10 ml 0,5 mg / 1 ml 8,65 €

nas. spray oplossing. Eucalyptus

15 ml 0,5 mg / 1 ml 8,65 €

nas. spray oplossing. Sine Conservans

10 ml 0,5 mg / 1 ml 8,65 €

Tramazoline

RHINOSPRAY VERSTOPTE NEUS (Opella)

tramazoline, hydrochloride

nas. spray oplossing.

15 ml 1,18 mg / 1 ml 9,39 €

nas. spray oplossing. Eucalyptus

10 ml 1,18 mg / 1 ml 8,33 €

Xylometazoline

NASA RHINATHIOL (Opella)

xylometazoline, hydrochloride

nas. spray oplossing.

10 ml 1 mg / 1 ml 8,15 €

NASASINUTAB (Johnson & Johnson Consumer)

xylometazoline, hydrochloride

nas. spray oploss.
10 ml 1 mg / 1 ml 7,57 €

OTRIVINE

NEUSVERSTOPPING (Haleon)

xylometazoline, hydrochloride

nas. druppels oploss. Kind

10 ml 0,5 mg / 1 ml 7,18 €

TEGEN

nas. spray oploss. Sine Conservans Kind
10 ml 0,5 mg / 1 ml 8,54 €

nas. spray oploss.

10 ml 1 mg / 1 ml 8,80 €

nas. spray oploss. Menthol

10 ml 1 mg / 1 ml 8,89 €

RHINIVEX (Aurobindo)

xylometazoline, hydrochloride
nas. spray oploss.

10 ml 1 mg / 1 ml 7,11 €

XYLOMARIS (EG)

xylometazoline, hydrochloride

nas. spray oploss.

10 ml 1 mg / 1 ml 7,06 €

17.3.2.3. Nasale middelen bij allergische rinitis

Plaatsbepaling

- Zie 12.4.1. en Transparantiefiche “Hooikoorts”
- Intranasale anticholinergica hebben slechts een beperkte plaats bij de symptomatische behandeling van loopneus. Ipratropium monopreparaat is niet meer beschikbaar sinds oktober 2023.
- Preparaten die een corticosteroid of een H-antihistaminicum bevatten, zijn aangewezen bij allergische rinitis en eosinofiele vasomotorische rinitis. Nasale corticosteroiden verlichten ook de conjunctivitis-symptomen. Het effect van nasale corticosteroiden is groter dan dit van nasale H-antihistaminica, maar wordt vaak pas na enkele dagen bekomen. Er zijn geen belangrijke verschillen in werkzaamheid tussen de verschillende corticosteroiden onderling.
- Er zijn weinig gegevens over het gebruik van nasale corticosteroiden bij niet-allergische acute rinosinusitis in de eerste lijn; tweedelijnsstudies tonen een beperkt effect.
- In sommige studies blijkt een behandeling met nasale corticosteroiden tijdens 14 dagen een positief effect te hebben op sinusitis.
- Het is bewezen dat nasale corticosteroiden doeltreffend zijn bij chronische rinosinusitis met frequente exacerbaties. Sinusitis wordt niet vermeld als indicatie in de SKP's.
- Bij kinderen is het risico van ongewenste effecten door systemische resorptie van lokale corticosteroiden groter dan bij volwassenen; langdurig gebruik van hoge doses bij kinderen moet vermeden worden.

Ongewenste effecten

- Corticosteroiden: epistaxis en irritatie die deels te voorkomen zijn door goede toedieningstechniek (hoofd vooroverbuigen en weg van het neustussenschot verstuiven).

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik geen negatief effect op de zwangerschap, de borstvoeding of het kind verwacht.

Interacties

- Mometason is een substraat van CYP3A4 (zie Tabel 1c. in Inl.6.3.).

17.3.2.3.1. Anticholinergica

Ipratropium monopreparaat is niet meer beschikbaar sinds oktober 2023.

De specialiteit **Rhinospray Loopneus®** is niet meer op de markt sinds augustus 2023.

17.3.2.3.2. Corticosteroiden

Budesonide

De specialiteit **Rhinocort®** is niet meer op de markt sinds april 2020.

Fluticason

AVAMYS (GSK)

fluticason, furoaat
nas. spray susp.

120 dos. 27,5 µg / 1 dos. R/ c †

13,44 €

Posol. 1 x p.d. 2 doses in elk neusgat

FLIXONASE AQUA (GSK)

fluticason, propionaat
nas. spray susp.

120 dos. 50 µg / 1 dos. R/ c †

9,84 €

Posol. 1 x p.d. 2 doses in elk neusgat

OTRIVINE ANTI-ALLERGIE (Haleon)

fluticason, propionaat
nas. spray susp.

120 dos. 50 µg / 1 dos. 9,26 €

Posol. 1 x p.d. 2 doses in elk neusgat

Mometason

MOMEPAZ (Sandoz)

mometason, furoaat
nas. spray susp.

1 x 140 dos. 50 µg / 1 dos. 8,27 €

Posol. 1 x p.d. 1 à 2 doses in elk neusgat

MOMETASONE SANDOZ (Sandoz)

mometason, furoaat
nas. spray susp.

1 x 140 dos. 50 µg / 1 dos. R/ c †

9,93 €

3 x 140 dos. 50 µg / 1 dos. R/ c †

16,53 €

Posol. 1 x p.d. 1 à 2 doses in elk neusgat

Posol. 1 x p.d. 1 à 2 doses in elk neusgat

MOMETEVA (Teva)

mometason, furoaat
nas. spray susp.

1 x 140 dos. 50 µg / 1 dos. c †

9,88 €

Posol. 1 x p.d. 1 à 2 doses in elk neusgat

MOMETASONE EG (EG)

mometason, furoaat
nas. spray susp.

1 x 140 dos. 50 µg / 1 dos. R/ c †

10,03 €

3 x 140 dos. 50 µg / 1 dos. R/ c †

16,55 €

Posol. 1 x p.d. 1 à 2 doses in elk neusgat

MOMETASONE TEVA (Teva)

mometason, furoaat
nas. spray susp.

1 x 140 dos. 50 µg / 1 dos. R/ c †

10,04 €

3 x 140 dos. 50 µg / 1 dos. R/ c †

16,56 €

NASONEX (Organon)

mometason, furoaat
nas. spray susp.

1 x 140 dos. 50 µg / 1 dos. R/ c †

9,91 €

3 x 140 dos. 50 µg / 1 dos. R/ c †

16,25 €

Posol. 1 x p.d. 1 à 2 doses in elk neusgat

Triamcinolon

De specialiteit **Allegra Nasal®** is niet meer op de markt sinds februari 2024.

17.3.2.3.3. H-antihistaminica

ALLERGODIL (Viatris)

azelastine, hydrochloride
nas. spray oplossing.

10 ml 1 mg / 1 ml 12,20 €

Posol. 2 x p.d. 1 dosis in elk neusgat

LIVOSTIN (Johnson & Johnson Consumer)

levocabastine (hydrochloride)
nas. spray susp.

10 ml 0,5 mg / 1 ml 12,44 €

Posol. 2 x p.d. 2 doses in elk neusgat

POLLIVAL (Ursapharm)

azelastine, hydrochloride
nas. spray oplossing.

10 ml 1 mg / 1 ml 10,59 €

Posol. 2 x p.d. 1 dosis in elk neusgat

17.3.2.3.4. Combinaties van geneesmiddelen voor nasaal gebruik bij allergische rinitis

Mometason + olopatadine

RYALTRIS (Menarini)

mometason, furoaat 25 µg / 1 dos.

olopatadine (hydrochloride) 600 µg / 1 dos.
nas. spray susp.
240 dos. R/ 29,99 €

17.3.2.4. Combinatiepreparaten voor nasaal gebruik

Plaatsbepaling

- Er bestaan weinig gegevens over de doeltreffendheid van deze geneesmiddelen.
- Sommige producten die in het oog gebruikt worden, kunnen ook in de neus aangebracht worden (zie 16. *Oftalmologie*; de mogelijkheid van gebruik in de neus wordt vermeld bij de producten).
- Het nut van lokale antiseptica en antibiotica in de neus wordt sterk betwijfeld.
- Bepaalde associaties bevatten allergiserende bestanddelen.
- De preparaten die antibiotica of corticosteroiden bevatten, hebben een ongunstige risico-batenverhouding.
- Framycetine heeft een ongunstige risico-batenverhouding. Er is een risico van anafylactische reacties.

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik geen negatief effect op de zwangerschap, de borstvoeding of het kind verwacht.
- Hooggedoseerde vasoconstrictor: verminderde utero-placentaire bloedvoorziening, tachycardie en prikkelbaarheid bij de foetus.
- Nafazoline: bij langdurig en overmatig gebruik is vroegtijdige vernauwing van de ductus arteriosus gemeld.

Contra-indicaties, ongewenste effecten en bijzondere voorzorgen

- Zie 17.3.2.2. en 17.3.2.3.

DEXA-RHINOSPRAY

DEXAMETHASONE / TRAMAZOLINE
(Opella)

dexamethason, isonicotinaat 20 µg / 1 dos.

tramazoline, hydrochloride 0,12 mg / 1 dos.

nas. spray susp.

125 dos. R/ 14,71 €

Posol. -- (af te raden geneesmiddel)

FLUIMUCIL ANTIBIOTIC (Zambon)

thiamfenicol, glycinaatcetylcysteïnaat

endotrach./inhal./nas.

druppels/verneveloploss. (pdr. + solv.)
[druppelfl.]

1 x 405 mg + 4 ml solv. R/ 5,85 €

3 x 405 mg + 4 ml solv. R/ 14,58 €

€

Posol. -- (af te raden geneesmiddel)

OTRIVINE DUO (Haleon)

ipratropium, bromide 84 µg / 1 dos.

xylometazoline, hydrochloride 70 µg / 1 dos.

nas. spray oplossing.

70 dos. 9,71 €

Posol. -- (af te raden geneesmiddel)

SOFRASOLONE (Melisana)

framycetine, sulfaat 7.800 IE / 1 ml
nafazoline, nitraat 0,5 mg / 1 ml
prednisolon, acetaat 2,5 mg / 1 ml
nas. spray susp.

10 ml 7,15 €

Posol. -- (af te raden geneesmiddel)

VIBROCIL (Haleon)

dimetindeen, maleaat 0,25 mg / 1 ml

fenylefrine 2,5 mg / 1 ml

nas. druppels oplossing.

15 ml 6,75 €

nas. spray oplossing.

15 ml 7,83 €

Posol. -- (af te raden geneesmiddel)

17.3.3. Inhalatiemiddelen

Plaatsbepaling

- Het staat niet vast dat inhalatie met de hier beschreven preparaten betere resultaten geeft dan inhalatie van waterdamp.
- Met bepaalde bestanddelen van deze complexe preparaten werd in kleinschalige studies subjectieve verbetering gezien.

Contra-indicaties

- Kinderen jonger dan 2 jaar.

Ongewenste effecten

- Lokale irritatie en allergische reacties bij contact van de preparaten met de huid.
- Laryngospasme bij inhalatie van bepaalde van deze middelen (o.a. levomenthol), vooral bij kinderen.
- Ernstige ongewenste effecten bij accidentele orale inname.
- Kamfer: ernstige tot zelfs fatale intoxicaties bij accidentele orale inname.

Zwangerschap en borstvoeding

- Vicks Vaporub (enkel SKP): het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van dit preparaat tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Bijzondere voorzorgen

- Correct gebruik moet duidelijk worden uitgelegd (let bv. op risico van brandwonden met heet water).

VICKS VAPORUB (Procter & Gamble)
Eucalyptus [vluchtige olie] 15 mg / 1 g
kamfer 50 mg / 1 g
levomenthol 27,5 mg / 1 g
terpentijn [vluchtige olie] 50 mg / 1 g
thymol 2,5 mg / 1 g
zalf voor inhalatiedamp [pot]
100 g 12,68 €

17.4. Orofaryngeale aandoeningen

In dit hoofdstuk worden besproken:

- zuigtabletten
- varia
- middelen bij xerostomie
- middelen bij speekselvloed.

Vele preparaten gebruikt bij orofaryngeale aandoeningen zijn niet als geneesmiddel geregistreerd; deze worden hier niet vermeld.

Plaatsbepaling

- Het nut van lokale therapie bij orofaryngeale aandoeningen is beperkt.
- Er is geen bewijs van doeltreffendheid van lokale antibiotica en antiseptica ter hoogte van de orofarynx.
- Bij schimmelinfecties van de mond worden nystatine (*zie 11.2.1.*) en miconazol (*zie 11.2.3.*) lokaal gebruikt; alleen na falen van een lokale behandeling of bij hoogrisicopatiënten is systemische behandeling aangewezen.

- Bij streptokokkenangina en tandabces kunnen β -lactamantibiotica langs algemene weg aangewezen zijn (zie 11.1.1.).

Indicaties (synthese van de SKP)

- Pijnlijke aandoeningen ter hoogte van mond en farynx: stomatitis, aften, gingivitis.
- Lidocaïne-oplossing: bij oesofoscopie en gastroscopie, en bij pijnlijke aften.

Contra-indicaties

- Kinderen (< 6 jaar) voor de meeste producten.
- Preparaten met lidocaïne: ernstige letsels van de mond mucosa.
- Flurbiprofen: deze van de NSAID's (zie 9.1.) en gebruik bij kinderen; ernstige nierinsufficiëntie, ernstige leverinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- Allergische reacties, zeker met lokale anesthetica, zelden met nystatine.
- Lokale anesthetica: slikstoornissen.
- Chloorhexidine: reversibele tandverkleuring.

Interacties

- Flurbiprofen is een substraat van CYP2C9 (zie Tabel 1c. in Inl.6.3.).
- Lidocaïne is een substraat van CYP1A2 (zie Tabel 1c. in Inl.6.3.).

Zwangerschap en borstvoeding

- Chloorhexidine en lidocaïne: de gegevens over gebruik tijdens zwangerschap en borstvoeding zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.
- Ambroxol, amylmetacresol, dichloorbenzylalcohol: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van deze preparaten tijdens de zwangerschap en de borstvoeding (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).
- Flurbiprofen:
  - Eerste trimester:
    - Bij kortdurend gebruik van de gebruikelijke doses lijkt het risico zeer klein.
    - Beperkt risico op spontane abortus en teratogeniteit.
  - Tweede (en derde) trimester:
    - Herhaald of langdurig gebruik is af te raden.
    - Vanaf 20 weken zwangerschap is bij hoge doseringen en lang gebruik verminderde foetale urineproductie beschreven, wat tot oligohydramnion en irreversibele neonatale oligo- en anurie kan leiden.
  - Derde trimester:
    - NSAID's zijn gecontra-indiceerd.
    - Risico van verlenging van de zwangerschap en van de partus, van bloedingen bij de moeder, foetus en pasgeborene, van foetale oligurie, van vervroegde sluiting van de ductus arteriosus, en van pulmonale hypertensie.
    - Risico van nierinsufficiëntie en van vervroegde sluiting van de ductus arteriosus (zelfs bij kortdurend gebruik).

Bijzondere voorzorgen

- Men moet vermijden letsels van onduidelijke aard langdurig symptomatisch te behandelen, dit om de diagnose van ernstige aandoeningen niet te vertragen.
- Antiseptische mondspoelingen zijn te mijden bij patiënten die bestraald worden of in het verleden

bestraald werden in het hoofd-halsgebied, dit wegens gevaar voor mucosale erosie.

- Mondspoelingen op basis van alcohol: langdurig gebruik moet worden vermeden, sommige studies suggereren een verhoogd risico van mondkanker.
- Povidon-jood: niet langdurig gebruiken wegens risico van joodresorptie.

17.4.1. Zuigtabletten

BUCCOVERSO (Qualiphar)

chloorhexidine, hydrochloride 5 mg
lidocaïne, hydrochloride 1 mg
orofar. zuigtabl.
36 9,85 €

COLLUTABS (Vemedi)

lidocaïne, hydrochloride 2 mg
amylmetacresol 0,6 mg
dichloorbenzylalcohol 1,2 mg
orofar. zuigtabl. Honing- en
Citroensmaak
36 8,04 €
orofar. zuigtabl. Suikervrij Muntsmak
36 8,95 €
orofar. zuigtabl. Suikervrij
Sinaasappelsmaak
36 8,95 €

FLURBIPROFEN EG (EG)

flurbiprofen
orofar. zuigtabl.
24 x 8,75 mg 7,76 €

GOLASEPTINE-LIDOCAINE (SMB)

chloorhexidine, hydrochloride 5 mg
lidocaïne, hydrochloride 1 mg
orofar. zuigtabl.
40 10,94 €

LEMOCIN (EG)

tyrothricine 4 mg
cetrimide 2 mg
lidocaïne 1 mg
orofar. zuigtabl.
50 9,20 €

MEDICA (Qualiphar)

chloorhexidine, hydrochloride 5 mg
lidocaïne, hydrochloride 1 mg
orofar. zuigtabl. Aardbei
36 10,95 €
orofar. zuigtabl. Honing
36 10,95 €
orofar. zuigtabl. Lemon
36 10,95 €
orofar. zuigtabl. Menthol
36 10,95 €

MUCOANGIN (Opella)

ambroxol, hydrochloride
orofar. zuigtabl. Citroen
30 x 20 mg 9,35 €
orofar. zuigtabl. Munt
30 x 20 mg 9,97 €

PIXIDIN (Amophar)

chloorhexidine, hydrochloride
orofar. zuigtabl.
30 x 5 mg 5,94 €

STREPFEN (Reckitt Benckiser)

flurbiprofen
orofar. zuigtabl.
24 x 8,75 mg 9,92 €
orofar. zuigtabl. (zonder suiker)
Suikervrij
24 x 8,75 mg 9,92 €

STREPSILS (Reckitt Benckiser)

amylmetacresol 0,6 mg
ascorbinezuur 33,5 mg
ascorbaat, natrium 74,9 mg
dichloorbenzylalcohol 1,2 mg
orofar. zuigtabl. Vit. C Sinaasappel
36 8,93 €
amylmetacresol 0,6 mg
dichloorbenzylalcohol 1,2 mg
orofar. zuigtabl. Honing/Citroen
36 8,84 €
orofar. zuigtabl. (zonder suiker)
Suikervrij Aardbei
36 9,51 €
orofar. zuigtabl. (zonder suiker)
Suikervrij Citroen
36 9,51 €

STREPSILS + LIDOCAINE (Reckitt Benckiser)

amylmetacresol 0,6 mg
dichloorbenzylalcohol 1,2 mg
lidocaïne, hydrochloride 2 mg
orofar. zuigtabl.
36 9,26 €

17.4.2. Varia

COLLUDOL (Vemedi)

hexamidine, diisetionaat 1 mg / 1 ml
lidocaïne, hydrochloride 2 mg / 1 ml
orofar. spray oploss.
30 ml 10,50 €

CORSODYL (Haleon)

chloorhexidine, digluconaat
oromuc. spoeling
300 ml 10 mg / 5 ml 8,95 €
dent./gingiv./oromuc. gel
50 g 10 mg / 1 g 6,35 €

HEXTRIL (Johnson & Johnson Consumer)

hexetidine
gorgeldrank/mondspoeling
200 ml 5 mg / 5 ml 5,83 €
400 ml 5 mg / 5 ml 10,47 €

ISO-BETADINE (Viatrix) povidon-jood gorgeldrank/mondspoeling Mondwater 200 ml 50 mg / 5 ml 6,42 €	orofar. spray oploss. Lemon 30 ml 10,95 € orofar. spray oploss. Menthol 30 ml 10,95 €	10 ml 7,00 €
KAMILLOSAN (Viatrix) Chamomilla recutita [ethanolisch extract] cut./or./oromuc. oploss. 100 ml 9,02 € 250 ml 18,03 €	NEO-GOLASEPTINE (SMB) benzethonium, chloride 0,44 mg / 1 g chloorhexidine, digluconaat 1,7 mg / 1 g orofar. spray oploss. 30 g 9,90 €	STREPFEN (Reckitt Benckiser) flurbiprofen orofar. spray oploss. Honing en Citroen 15 ml 8,75 mg / 1 dos. 9,99 € orofar. spray oploss. Kers en Munt 15 ml 8,75 mg / 1 dos. 9,99 €
MEDICA (Qualiphar) chloorhexidine, digluconaat 2 mg / 1 ml lidocaïne, hydrochloride 0,5 mg / 1 ml	PYRALVEX (Viatrix) Rheum palmatum [antrachinonderivaten] 4,8 mg / 1 ml salicylzuur 10 mg / 1 ml gingiv./oromuc. oploss.	STREPSILS + LIDOCAINE (Reckitt Benckiser) amylmetacresol 2,2 mg / 1 ml dichloorbenzylalcohol 4,5 mg / 1 ml lidocaïne 6 mg / 1 ml orofar. spray oploss. 20 ml 10,38 €

17.4.3. Middelen bij xerostomie

Plaatsbepaling

- Geneesmiddelen met anticholinerge eigenschappen (zie Inl.6.2.3.) zijn de belangrijkste oorzaak van een droge mond.
- Cholinomimetica zoals pilocarpine worden gebruikt bij speekseltekort bij nog functionele speekselklieren (bv. bij het syndroom van Sjögren). Deze geneesmiddelen zijn niet aangewezen na bestraling van de speekselklieren.
- Er bestaat op dit ogenblik geen specialiteit meer op basis van pilocarpine voor systemisch gebruik. Pilocarpine kan magistraal voorgeschreven worden (pilocarpinehydrochloride 5 mg per gelule).
- De werkzaamheid van anetholtrithion is niet bewezen.
- Er bestaan verschillende soorten speekselvervangers en mondbevochtigers; deze zijn niet als geneesmiddel geregistreerd en worden hier niet vermeld. De werkzaamheid van deze producten is weinig onderbouwd.

Indicaties (synthese van de SKP)

- Anetholtrithion wordt zonder veel bewijs voorgesteld bij speekseltekort bij nog functionele speekselklieren.

Zwangerschap en borstvoeding

- Anetholtrithion (enkel SKP): het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van dit product tijdens de zwangerschap en de borstvoeding (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Contra-indicaties

- Pilocarpine: urogenitale of gastro-intestinale obstructie.
- Anetholtrithion: galwegobstructie, ernstige icterus (SKP).

Ongewenste effecten

- Pilocarpine: cholinerge stimulatie met nausea, braken, zweten, speekselvloed, onwillekeurige mictie of defecatie, bronchospasme, bradycardie, hypotensie.

Posol.

– (af te raden geneesmiddel)

SULFARLEM S25 (EG)

anetholtrithion

omh. tabl.

60 x 25 mg 9,65 €

17.4.4. Middelen bij speekselvloed

Plaatsbepaling

- Glycopyrronium, een anticholinergicum, wordt onder vorm van siroop voorgesteld voor de behandeling van ernstige speekselvloed bij kinderen en adolescenten met chronische neurologische aandoeningen. Anticholinerge ongewenste effecten treden frequent op. Glycopyrronium moet voorbehouden worden voor ernstige speekselvloed, en dit intermitterend en kortdurend.
- Andere behandelingen worden soms voorgesteld, vaak *off-label*, zoals andere anticholinergica of botulinetoxine.

Contra-indicaties

- *Zie Inl.6.2.3.*
- Ernstige nierinsufficiëntie.

Ongewenste effecten

- Zeer frequent: monddroogte, obstipatie, gastro-intestinale stoornissen, urineretentie, warmte-opwellingen, neuscongestie (*zie ook Inl.6.2.3.* voor de ongewenste effecten van de anticholinergica).
- Gedragsstoornissen.

Interacties

- Verhoogd risico van anticholinerge effecten bij associëren met andere geneesmiddelen met anticholinerge eigenschappen, bv. sommige antidepressiva, H-antihistaminica en antipsychotica (*zie Inl.6.2.3.*).
- Topiramaat: risico van versterken van topiramaat-geïnduceerde oligohidrose en hyperthermie.
- Bij associëren met opioïden: risico van ernstige obstipatie of depressie van het centraal zenuwstelsel.
- Verminderd effect van gastroprokinetica.

Zwangerschap en borstvoeding

- Glycopyrronium tijdens de borstvoeding: de kans op problemen tijdens de borstvoeding is klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik geen negatief effect op de borstvoeding verwacht.
- Glycopyrronium tijdens de zwangerschap: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van dit product tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Bijzondere voorzorgen

- Risico van slikpneumonie bij slikproblemen.
- Mogelijk verhoogd risico op luchtweginfectie en pneumonie door verdikking van de luchtwegsecreties.
- Bij patiënten met lichte tot matige nierinsufficiëntie moet de dosis met 30% worden verminderd.

SIALANAR (Eurocept)
glycopyrronium (bromide)

oploss.

250 ml 320 µg / 1 ml R/ 413,86 €